

TALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 7/2007 vp

Valtioneuvoston selonteko valtiontalouden tarkistetuista kehyksistä vuosille 2008—2011

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 30 päivänä toukokuuta 2007 lähettäänsä valtioneuvoston selonteon valtiontalouden tarkistetuista kehyksistä vuosille 2008—2011 (VNS 1/2007 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi valtiovarainvaliokuntaan samalla päättänyt, että muut erikoisvaliokunnat voivat halutessaan antaa lausuntonsa valtiovarainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- puolustusministeri Jyri Häkämies
- neuvotteleva virkamies Mika Niemelä, ylitar kastaja Mika Anttonen ja ylitar kastaja Anne Rothovius, kauppa- ja teollisuusministeriö
- budjettineuvos Elina Selinheimo ja budjettineuvos Arto Merimaa, valtiovarainministeriö
- johtaja Anita Lehikoinen, opetusministeriö.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valtiontalouden tarkistetuissa kehyksissä vuosille 2008—2011 todetaan, että vastuullisen ja pitkäjänteisen menopolitiikan varmistamiseksi hallitus jatkaa kehysmenettelyä. Koko vaalikaudelle päätetty budjetin menojen kehys on olennainen osa hallituksen finanssipolitiikkaa. Samalla kehysjärjestelmää on uudistettu ja sen joustavuutta on lisätty.

Hallitus sitoutuu ohjelmansa mukaisesti noudattamaan asettamaansa menosääntöä ja siihen perustuvaa ensimmäistä kehyspäättöä. Hallitus arvioi mm. hallitusryhmien johdon aloitteiden pohjalta vuosittain menojen painopistemuutosten tarvetta esim. rakenteellisin uudistuksin tai poikkihallinnollisin siirtein. Kehyspäättöksessä mahdollistetaan aiempaa joustavampi menettely menojen ajoituksen muuttuessa tai budjetoitavien menojen uudelleen. Hallitusohjelmassa on sal-

littu tarkistukset kehyksen tasoon menojen ajoitusmuutosten ja menojen uudelleenbudjetoinnin perusteella.

Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että menopolitiikalle asetetaan raamit valtion talousarvioehdotusten laatimisille virastoissa ja laitoksissa sekä eri hallinnonaloilla. Samalla hallituksella on kuitenkin finanssipoliittista joustovaraa.

Talousvaliokunta ei ota kantaa kehyksen yksityiskohtiin. Valiokunnalla on mahdollisuus ottaa kantaa niihin, mm. teknologia- ja innovaatiopolitiikan rahoitukseen, energiapolitiikan lisäpanostuksiin, yritystoiminnan tukemiseen ja osakkeiden myyntitulojen käyttöön sekä valtion tuottavuusohjelmaan, käsiteltäessä talousarvio- ja lakiehdotuksia.

Talousvaliokunnan toimialalla tapahtuu merkittävä muutos, kun uusi työ- ja elinkeinoministeriö aloittaa toimintansa vuoden 2008 alussa.

Valtion omistajapolitiikka on jo siirretty kauppa- ja teollisuusministeriöstä valtioneuvoston kansliaan. Eduskunnalle annetaan vuosittain kertomus omistajaohjauksesta, ja eduskuntakäsittelyyn on tulossa uusi valtion omistajuutta säätelevä laki. Talousvaliokunnalla on mahdollisuus ottaa kantaa näihin asioihin vastaisuudessa.

Lausunto

Talousvaliokunta esittää valtiovarainvaliokunnalle,

että valtiovarainvaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 12 päivänä kesäkuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jouko Skinnari /sd
vpj. Antti Rantakangas /kesk
jäs. Janina Andersson /vihr
Hannu Hoskonen /kesk
Matti Kangas /vas
Toimi Kankaanniemi /kd
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Jouko Laxell /kok
Eero Lehti /kok (osittain)

Päivi Lipponen /sd
Marjo Matikainen-Kallström /kok
Petteri Orpo /kok
Sirpa Paatero /sd
Kimmo Tiilikainen /kesk
Markku Uusipaavalniemi /kesk
Ulla-Maj Wideroos /r
vjäs. Anne-Mari Virolainen /kok.

valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eelis Roikonen.

ERIÄVÄ MIELIPIDE 1

Perustelut

Vanhasen porvarihallitus ei ole pystynyt antamaan eduskunnan täysitunnoissa eikä talousvaliokunnassa riittäviä selvityksiä tärkeissä asioissa valtioneuvoston selonteossa valtiontalouden tarkistetuista kehityksistä vuosille 2008—2011.

Energia

Valiokunnassa on selvitetty energian, erityisesti bioenergian, lähivuosien toimenpideohjelmaa ja rahoitusta. Innovaatiopolitiikan määrärahoja lisätään 8.3. kehyspäättökseen nähden 35 milj. eurolla vuodesta 2007 vuoteen 2011. Noin 10 milj. euron lisäpanostus kohdistuu energiatukeen ja biopolttoaineiden uusien teknologioiden kehittämiseen, mutta jättää liian monia avoimia kysymyksiä. Energiatuen valtuutus putoaa kehysten alkuvuosina yli 10 prosenttia. Energian säästöön ja uusiutuvien energialähteiden käytön edistämiseksi tarkoitettuihin tiedotus- ja koulutusrahoihin tehdään 900 000 euron vuosittainen tasopudotus. Tämä ei edistä tarvittavia vapaaehtoisia säästämisessä ja haittaa uusiutuvien energioiden käytön lisääntymistä esimerkiksi yrityksissä. Mikä on tukien ohjaava vaikutus ja mikä osuus jää markkinaehtoiseen kehittämiseen maan eri osissa? Saavuttaako Suomi näillä panostuksilla ja toimenpiteillä EU:n asettamat tavoitteet. Pientalojen lämmitystapamuutoksiin ja energiasäästämiseen ei panosteta riittävästi.

Yrityspolitiikka, työllistäminen ja uusi ministeriö

Yrityspolitiikassa porvarihallitus hyödyntää edellisen hallituksen hyvää kassatilannetta ripotelemalla tukirahoja ympäri maata ilman määrätietoista teollistamispolitiikkaa ja palvelujen kehittämisen uusia linjauksia. Liian paljon jätetään tulevien vuosien budjettipäätösten varaan. Yhtenä esimerkkinä on Matkailun edistämiskeskuksen (MEK) alasajo. Epäselvää on, miten tullaan hoitamaan jatkuvasti kasvavan matkailu-

elinkeinon kehittämistarpeet Suomessa ja markkinointi ulkomailla? Nämä kysymykset jäävät vastattaviksi budjettiriihissä.

Huomattava on, että "työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin" -momentin määrärahat laskevat vuoden 2007 varsinaisen talousarvion 30,7 milj. euron tasosta 7,3 milj. eurolla eli 22,7 milj. euroon vuonna 2011. Kaikkiaan maaliskuussa 2007 tehtyyn kehyspäättökseen nähden työllistämisen ja työvoimapoliittisen aikuiskoulutuksen määrärahoja on vähennetty vuoden 2011 tasolla 107 milj. euroa. Myös "Työllistämisen-, koulutus- ja erityistoimet" -momentilta määrärahat laskevat vuositasossaan 55 milj. eurolla vuonna 2011.

Kuluttaja-asiat ja velkaneuvonta

Kuluttajien oikeusturva on tullut entistä vaikeammaksi vuosi vuodelta. Viime eduskunnassa tähän kiinnitettiin jatkuvasti huomiota mm. talousvaliokunnassa. Nyt olisi odottanut hallitukselta toimia ja panostuksia kuluttaja-asioiden kehittämiseen uudistettaessa hallintoa. Kuluttajien asemasta Vanhasen porvarihallitus ei juuri välitä. Kuluttajille kuluttajariitojen vieminen oikeuteen on liian kallista. Siksi kuluttajaneuvonnan kehittäminen maan eri osissa on erittäin tärkeää.

Velkaantuminen on jatkuvasti paheneva ongelma. Merkkejä tästä on ollut jo pitkään. Laajassa velkaseminaarissa vuosi sitten velvoitettiin kauppa- ja teollisuusministeriötä lisäämään velkaneuvonnan resursseja maan eri osissa. Porvarihallitus on tyyli. "Talous- ja velkaneuvontaan ja kuluttajajärjestöille varatut määrärahat pysyvät koko kehyskauden samalla tasolla ja niihin ei ole varattu lisäresursseja", ilmoitti ministeriön edustaja valiokunnassa.

Valtion omistajapolitiikka

Vanhasen porvarihallitus keskittyy omistajapolitiikassaan lähinnä omaisuuden myymiseen.

Myynti onkin jo aloitettu myymällä Grow How -yhtiö. Yhtiöittämisen aloitus tapahtuu Geologian tutkimuskeskuksen analyysipalveluilla. Valtioyhtiöiden myyntituloista voidaan neljän vuoden aikana käyttää 600 miljoonaa euroa osaamista, innovaatioita ja talouden kasvua edistäviin tarkoituksiin. Selkeää linjaa tai tavoitteita valtion omistajapolitiikassa ja uuden yritys-toiminnan luomisessa ei ole valiokunnalle esitetty.

Valiokunnassa on ollut esillä innovaatioyliopiston perustaminen yksityisenä säätiönä tavoitteena saada pääomaa yhteensä 700 milj. euroa. Julkisen rahoituksen osuus olisi 500 milj. euroa. Julkisesta rahasta suuri osa tulisi valtion osakkeiden myyntituloista. Porvarihallitus ei ole kyennyt esittämään, kuinka maamme yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja yliopistokeskusten rahoitus turvataan ja taataan niiden toiminnan kehittyminen. Erityisenä huolena on maamme huippuyliopiston, Helsingin yliopiston, resurssien turvaaminen. Suomen innovaatioyliopiston ohella Eurooppaan suunnitellaan Euroopan teknologiainstituuttia. Tämäkin vaatisi ainakin aluksi kansallista rahaa sekä Suomelle tärkeitä EU:n puiteohjelma- ja rakennerahastoja.

Tuottavuustavoitteet

Toukokuun kehyspäätyksessä on vahvistettu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tuottavuus-ohjelman mukaiseksi tavoitteeksi 1 136 htv:n vähentäminen vuoden 2011 loppuun mennessä. Näistä 700 kohdistuu nykyisen kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalle, jolla merkittävimmät tuottavuutta edistävät toimenpiteet tulevat olemaan nykyisten suunnitelmien mukaisesti mm.

— matkailun edistämiskeskuksen toimintojen uudelleen organisointi (noin 115 htv:n suuruudesta organisaatiosta siirrytään 30—40 htv:n suuruiseen yksikköön)

— VTT:n liikelaitostaminen

— patenti- ja rekisterihallituksen yritys- ja yhteisölinjan tietojärjestelmän uudistaminen (vähentää manuaalista työtä ja 40—50 htv:tä vuoteen 2011 mennessä).

Hallitus ei ole pystynyt perustelevaan ja täsmentämään näitä henkilöstön kannalta tärkeitä suunnitelmiaan.

Mielipide

Edellä olevan perusteella ehdotamme

että valtiovarainvaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on todettu.

Helsingissä 12 päivänä kesäkuuta 2007

Jouko Skinnari /sd
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Sirpa Paatero /sd

Päivi Lipponen /sd
Matti Kangas /vas

ERIÄVÄ MIELIPIDE 2

Perustelut

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen valtiontalouden kehukset vuosille 2008—2011 ovat kauppaja- ja teollisuusministeriön / työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla osittain varsin tiukat. Erityisesti kehysten ongelmat painottuvat energiapolitiikkaan sekä alue- ja rakennepoliitiikkaan. Lisäksi kehukset uhkaavat aktiivisen työvoimapolitiikan harjoittamista koko maassa. Myös valtionhallinnon tuottavuusohjelman mukaiset kasvaneet henkilöstövoimavarojen supistusvaatimukset uhkaavat hallinnonalan palvelujen ja toimintojen tasoa ja saatavuutta.

Talousvaliokunta ei ole lausunnossaan paneutunut lainkaan edes tärkeimpiin kehysten asiakokonaisuuksiin, vaan on jättänyt ne tarkasteltaviksi osina myöhemmin. Näin menetellen koko kehysmenettely menettää merkityksensä.

Yksityiskohtaiset perustelut

Suomen tiukkojen ilmastopäästävelvoitteiden täyttämiseksi tarvitaan kannustimia, kuten bioenergian ja muiden uusiutuvien energiamuotojen kehittämisen ja käyttöönoton voimakasta edistämistä. Pientalojen ja pienyritysten kiinteistöjen lämmitysjärjestelmien muuttamista tulee tukea kehysten mahdollistamaa selvästi laajemmin. Esimerkiksi valtion omaisuuden myyntituloja tulee käyttää näihin tarkoituksiin.

Alue- ja rakennepoliitiikan EU-rahoitus supistuu voimakkaasti kehyskaudella. Erittäin vakavasti tämä romahdus uhkaa Etelä-, Länsi- ja Keski-Suomen alueita. Maaseutu kärsii eniten. Menetykset tulee kompensoida lisäämällä kansallisia varoja siten, että koko maan tasainen alueellinen ja työllisyyskehitys voidaan turvata mahdollisimman hyvin. Tämä edellyttää kehysten tarkistamista.

Yksinyrittäjien tuki tulee laajentaa ja vaki-naistaa koko maan kattavaksi. Muutoinkin ponnisteluja uuden yritystoiminnan luomiseksi ja olemassa olevien yritysten kehittämiseksi on lisättävä.

Matkailun edistämiskeskuksen (MEK) toimintaa vuonna 2010 uhkaava alasajo tulee estää.

Hallitus on päättänyt supistaa aktiivisen työvoimapolitiikan määrärahoja. Tämän johdosta uudella työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole varoja huolehtia vaikeimmin työllistyvien työttömien työllistämisen tukemisesta. Palkkaperusteista työllistämistukea tulee jatkaa avoimen sektorin lisäksi ns. kolmannen sektorin kautta, jolloin nekin työttömät, jotka eivät avoimilla työmarkkinoilla työllisty, voidaan pitää työelämässä.

Hallitus on päättänyt kiristää valtionhallinnon tuottavuusohjelman mukaisia toimenpiteitä myös uuden työ- ja elinkeinoministeriön hallinnon osalta. Ohjelman vaikutusten asianmukainen arviointi ei ole tässä yhteydessä mahdollista, koska kehysseleonteossa esitetään vain kylläminä lukuina henkilötyövuodet ilman minkäänlaisia perusteluja tai tietoja, miten niihin on päädytty ja millä keinoilla ne aiotaan toteuttaa. Tämän johdosta ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Valiokunta edellyttää, että hallitus tuo koko tuottavuusohjelman perusteluineen selontekona tai tiedonantona eduskunnan yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Mielipide

Edellä olevan perusteella ehdotamme

että valtiovarainvaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on todettu.

TaVL 7/2007 vp — VNS 1/2007 vp

Helsingissä 12 päivänä kesäkuuta 2007

Toimi Kankaanniemi /kd

Matti Kangas /vas